

Český telekomunikační úřad

Metodika pro hodnocení cenové dostupnosti základních poštovních služeb

Obsah

1	ÚVOD	3
2	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POŠTOVNÍCH SLUŽEB PRO ÚČELY VYHODNOCOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI	4
2.1	ZÁKLADNÍ POŠTOVNÍ SLUŽBA	4
2.2	ROZSAH POSUZOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI U ZÁKLADNÍCH POŠTOVNÍCH SLUŽEB.....	4
3	METODIKA SLEDOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI ZÁKLADNÍCH SLUŽEB	5
3.1	CENOVÁ DOSTUPNOST – KOMBINACE INDIVIDUÁLNÍHO A SOUHRNNÉHO VYHODNOCENÍ	6
3.1.1	<i>Cenová dostupnost pro obyčejné psaní</i>	6
3.1.1.1	Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji inflace	7
3.1.1.2	Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji průměrné mzdy	8
3.1.1.3	Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností.....	8
3.1.1.4	Čas odpracovaný pracovníkem s minimální mzdou nutný pro zaplacení ceny obyčejného psaní	9
3.1.1.5	Srovnání ceny obyčejného psaní s cenou výtisku celostátního deníku	10
3.1.1.6	Mezinárodní srovnání cen obyčejného psaní přepočtených podle parity kupní síly ve státech EU	10
3.1.1.7	Spotřebitelský průzkum o cenové dostupnosti obyčejného psaní (i ostatních základních služeb)	11
3.1.2	<i>Cenová dostupnost pro ostatní základní služby</i>	12
3.1.2.1	Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji inflace	12
3.1.2.2	Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji průměrné mzdy	13
3.1.2.3	Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností.....	13
3.1.2.4	Mezinárodní srovnání cen základních služeb přepočtených podle parity kupní síly ve státech EU	14
3.1.2.5	Spotřebitelský průzkum o cenové dostupnosti základních služeb.....	15
4	ČETNOST VYHODNOCOVÁNÍ CENOVÉ DOSTUPNOSTI	15
5	POSTUP ÚŘADU PŘI ZÁVĚRU O CENOVĚ NEDOSTUPNÝCH ZÁKLADNÍCH SLUŽBÁCH .	16
6	ZDROJE DAT	17

1 Úvod

Český telekomunikační úřad (dále jen Úřad) vykonává podle § 36a zákona č. 29/2000 Sb. o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poštovních službách“) ve vztahu k poštovním službám řadu specifických činností, mezi které mimo jiné patří provádění analýz všeobecné dostupnosti základních poštovních služeb a přezkoumávání nutnosti uložení povinnosti poskytovat a zajišťovat základní poštovní služby, vydávání rozhodnutí o ceně základních služeb a výkon kontroly cen v oblasti poštovních služeb.

Požadavek cenové dostupnosti základních služeb vyplývá z poštovní směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby, ve znění pozdějších úprav (dále jen „První poštovní směrnice“). První poštovní směrnice ukládá v článku 3 členským státům povinnost zajistit, aby uživatelé mohli využívat práva na všeobecnou službu zahrnující trvalé poskytování poštovní služby ve stanovené kvalitě ve všech místech na jejich území za dostupné ceny pro všechny uživatele.

Podle § 3 odst. 2 písm. c) zákona o poštovních službách musí být základní poštovní služby poskytovány „za dostupné ceny umožňující využívání základních služeb v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě osob.“ Dohledem nad plněním této povinnosti je pověřen Úřad na základě § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách: „Úřad sleduje a vyhodnocuje vývoj úrovně cen základních služeb a pravidelně přezkoumává jejich cenovou dostupnost zejména s ohledem na spotřebitelské ceny, inflaci a průměrnou mzdu.“ Dojde-li Úřad k závěru, že ceny základních služeb nejsou dostupné, potom (Úřad) podle § 34a odst. 2 zákona o poštovních službách „uplatní regulaci cen vydáním rozhodnutí o ceně podle správního řádu.“ Protože je držitel poštovní licence (Česká pošta, s.p.) povinen podle § 33 odst. 5 zákona o poštovních službách poskytovat základní služby, které jsou obsaženy v jeho poštovní licenci, za nákladově orientované ceny (s několika v zákonem stanovenými výjimkami¹), vedla by uplatněná cenová regulace Úřadu v případě, že by ceny základních služeb shledal nedostupné, ke stanovení cen nepokrývajících zcela náklady a přiměřený zisk. Ty by následně měly dopad do výše čistých nákladů a jejich financování podle § 34c zákona o poštovních službách.

Metodika vyhodnocování cenové dostupnosti slouží k analýze a hodnocení cenové dostupnosti základních poštovních služeb dle výše uvedených ustanovení zákona o poštovních službách.

Dokument je rozdělen do několika logických celků. Kapitola 2 vymezuje seznam základních poštovních služeb, pro něž bude Úřad vyhodnocovat cenovou dostupnost v souladu s touto metodikou. Kapitola 3 pak stanovuje vlastní postup pro vyhodnocování cenové dostupnosti. Další dvě kapitoly stručně popisují četnost vyhodnocování cenové dostupnosti a postup Úřadu v případě závěru, že základní služby nejsou cenově dostupné. Poslední kapitola uvádí zdroje informací.

---

¹ Těmi podle § 33 odst. 5 zákona o poštovních službách jsou 1) možnost sjednat ceny základních služeb s nižší mírou zisku, než je přiměřený zisk, 2) služba bezúplatného dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby a 3) postup podle 34a zákona o poštovních službách, který pojednává právě o uplatnění cenové regulace v případě, že ceny základních služeb jsou nedostupné.

2 Vymezení základních poštovních služeb pro účely vyhodnocování cenové dostupnosti

2.1 Základní poštovní služba

Základní poštovní služby jsou specifické poštovní služby definované podle § 3 zákona o poštovních službách, které musí být poskytovány za podmínek stanovených tímto zákonem, tzn., že musí být poskytovány:

1. trvale na území České republiky²,
2. ve stanovené kvalitě, která je v souladu s potřebami veřejnosti a
3. za dostupné ceny umožňující využívání základních služeb v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě osob.

Poskytovatelé, kteří mají povinnost základní služby poskytovat a zajišťovat, jsou vázáni zvláštními právy a zvláštními povinnostmi dle zákona o poštovních službách, s čímž jsou současně spojeny i specifické povinnosti Úřadu v oblasti regulace poštovních služeb. Úřad specifikoval jednotlivé základní poštovní služby ve vyhlášce č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování (dále také jen „Vyhláška“).

2.2 Rozsah posuzování cenové dostupnosti u základních poštovních služeb

V rámci pravidelného vyhodnocování cenového vývoje poštovních služeb a s tím související cenové dostupnosti, budou pravidelně analyzovány pouze ceny dále uvedených klíčových základních poštovních služeb, a to z hlediska významu jejich využití pro soukromou potřebu občanů.

Přehled posuzovaných základních služeb je uveden v následující tabulce č. 1, vždy i s uvedením příslušného článku Poštovních podmínek³ České pošty, s.p., která je držitelem poštovní licence do 31. prosince 2017. Česká pošta, s.p. je na celém území České republiky povinna poskytovat a zajišťovat základní služby podle § 3 zákona o poštovních službách.

Úřad nezařadil do hodnocení cenové dostupnosti následující základní služby: služba bezúplatného dodání poštovních zásilek do 7 kg pro nevidomé osoby dle § 7 Vyhlášky, služba odpovědních zásilek v mezinárodním styku dle § 11 Vyhlášky a služba dodání tiskovinového pytle dle § 12 Vyhlášky. První z uvedených služeb je poskytována bezplatně, posuzování její cenové dostupnosti je tedy zbytečné, v dalších případech se jedná o služby využívané téměř výhradně právníckými osobami v rámci jejich podnikání, nikoliv pro běžnou potřebu osob⁴.

Základní poštovní služby, které budou pravidelně vyhodnocovány s ohledem na cenovou dostupnost, jsou uvedeny v následující tabulce.

---

² A to prostřednictvím sítě provozoven, jejichž minimální počet stanoví na návrh Úřadu vláda nařízením.

³ Viz [webové stránky](#) České pošty, s.p.

⁴ Tyto služby nejsou mezi základní zařazeny na základě poštovní směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/67/ES ze dne 15. prosince 1997 o společných pravidlech pro rozvoj vnitřního trhu poštovních služeb Společenství a zvyšování kvality služby, ale na základě ustanovení [Akt světové poštovní unie](#).

Tabulka č. 1 – Seznam základních poštovních služeb

Vyhláška 464/2012 Sb., o stanovení specifikace základních služeb a základních kvalitativních požadavcích na jejich poskytování	Místo dodání	Poštovní podmínky České pošty, s.p.	Obchodní název Poštovní podmínky České pošty, s.p. – Ceník
§ 2 Služba dodání poštovních zásilek do 2 kg	ČR	Čl. 11 Obyčejná zásilka	Do 1 kg – Obyčejné psaní, Obyčejná zásilka
	Zahraničí	Čl. 115 Obyčejná zásilka	Obyčejná zásilka
§ 3 Služba dodání poštovních balíků do 10 kg	ČR	Čl. 11a Obyčejný balík	Obyčejný balík
	Zahraničí	Čl. 122 Standardní balík	Standardní balík – ekonomický, Standardní balík – prioritní
§ 5 Služba dodání doporučených zásilek	ČR	Čl. 13 Doporučená zásilka	Doporučené psaní, doporučený balíček
	Zahraničí	Čl. 118 Doporučená zásilka	Doporučená zásilka
§ 6 Služba dodání cenných zásilek	ČR	Čl. 15 Cenné psaní	Cenné psaní
	ČR	Čl. 16 Cenný balík	Cenný balík
	Zahraničí	Čl. 121 Cenné psaní	Cenné psaní
	Zahraničí	Čl. 123 Cenný balík	Cenný balík

3 Metodika sledování cenové dostupnosti základních služeb

Zákon o poštovních službách v § 3 odst. 2 písm. c) spojuje dostupné ceny s možností využívat základní služby v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě osob⁵. Východisko pro stanovení referenční skupiny osob, pro niž bude Úřad testovat cenovou dostupnost je uvedeno v § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách, který mezi ukazatele pro hodnocení cenové dostupnosti řadí zejména spotřebitelské ceny, inflaci a **průměrnou mzdu**. Cenovou dostupnost základních služeb bude proto Úřad vyhodnocovat primárně pro skupinu středněpříjmových (fyzických) osob. Budou-li ceny dostupné pro vymezenou skupinu fyzických osob, lze tento závěr argumentem „a minori ad maius“ vztáhnout i na skupinu právnických osob. Separátní hodnocení cenové dostupnosti pro právnické osoby tak Úřad provádět nebude. Protože zákon o poštovních službách v § 34a odst. 1 nestanoví konečný počet ukazatelů, na jejichž základě je cenová dostupnost vyhodnocována, je množina Úřadem posuzovaných ukazatelů širší. Důvodem pro výběr širší skupiny posuzovaných ukazatelů je snaha o komplexnější a objektivnější vyhodnocení cenové dostupnosti, jehož závěry mohou

⁵ Úřad v této souvislosti v roce 2013 oslovil regulátory členských států EU se žádostí o jejich zkušenosti při posuzování cenové dostupnosti základních služeb, detailní metodiku však žádná z oslovených zemí k dispozici neměla. Nejzajímavější materiál britského regulátora poštovních služeb (Ofcom) obsahoval mimo jiné jím využívanou definici (ne)dostupnosti v této podobě:

„Základní poštovní služba – např. psaní první třídy by byla nedostupná, **kdyby potenciální zájemce – obyvatel byl kvůli ceně služby zcela vyloučen z jejího použití nebo by mu to působilo velké potíže.**“

Tato definice sice do určité míry odpovídá ustanovení § 3 odst. 2 písm. c) zákona o poštovních službách, významový rozdíl však lze spatřovat mezi českým ustanovením „využívat v rozsahu odpovídajícím běžné potřebě“ a britským „zcela vyloučen z použití“, které by zřejmě mělo pro definici cenové nedostupnosti stanovit přísnější kritéria.

být následně Úřadem využity při ukládání cenové regulace s dalšími dopady do vyčíslení čistých nákladů a jejich úhrady (viz dále).

3.1 Cenová dostupnost – kombinace individuálního a souhrnného vyhodnocení

Při vyhodnocování cenové dostupnosti klade Úřad zvláštní důraz na vyhodnocení cenové dostupnosti nejvyužívanější základní služby (obyčejného psaní). S ohledem na svůj význam pro spotřebitele je cenová dostupnost této služby vyhodnocena individuálně, a to prostřednictvím níže uvedených ukazatelů. Dostupnost ostatních cen základních služeb je následně vyhodnocena souhrnně, prostřednictvím konstrukce váženého průměru cen a jeho srovnáním s vybranými ukazateli. Váhy základních poštovních služeb pro stanovení průměrné ceny jsou založeny na počtu realizovaných služeb (ks) ve sledovaném období. Výhodou tohoto přístupu je větší provázanost na § 3 odst. 2 písm. c) zákona o poštovních službách, který v souvislosti s cenovou dostupností hovoří o „běžné potřebě osob“, což lze chápat jako zajištění dostupnosti pro skupinu služeb, než pro každou individuální službu. Tento přístup současně koresponduje s postupem Úřadu při vyhodnocování nákladově orientovaných cen základních služeb, které Úřad provádí rovněž v souhrnu za všechny základní služby s tím, že omezující podmínkou je požadavek na takové stanovení cen základních služeb, které budou pro každou jednotlivou službu pokrývat všechny její proporčně alokované náklady. To umožňuje flexibilní alokaci ziskové přírážky k nákladům na jednotlivé základní služby. Jinými slovy se míra zisku za jednotlivé základní služby může lišit za podmínky, že v souhrnu za všechny služby nepřekročí právě maximální hodnotu této přírážky (8,7 %). Tímto přístupem je České poště, s.p. zajištěna možnost částečně přizpůsobovat na liberalizovaném trhu ceny nejen s ohledem na výši samotných nákladů, ale i tržní podmínky a ochotu spotřebitelů za služby platit.

3.1.1 Cenová dostupnost pro obyčejné psaní

Při hodnocení cenové dostupnosti bude Úřad zkoumat tyto ukazatele:

1. Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní⁶ vzhledem k vývoji inflace⁷;
2. Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji průměrné mzdy⁸;
3. Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností⁹;
4. Čas odpracovaný pracovníkem s minimální mzdou¹⁰ nutný pro zaplacení ceny obyčejného psaní;
5. Srovnání ceny obyčejného psaní s cenou¹¹ výtisku celostátního deníku¹²;
6. Mezinárodní srovnání cen¹³ obyčejného psaní přepočtených podle parity kupní síly¹⁴ ve státech EU;
7. Spotřebitelský průzkum o cenové dostupnosti obyčejného psaní (i ostatních základních služeb).

⁶ Aktuální výši ceny této služby lze získat z [ceníku České pošty, s.p.](#)

⁷ Zdrojem dat jsou [údaje zveřejňované](#) Českým statistickým úřadem.

⁸ Zdrojem dat jsou [údaje zveřejňované](#) Českým statistickým úřadem.

⁹ Zdrojem dat jsou [údaje zveřejňované](#) Českým statistickým úřadem.

¹⁰ Zdrojem dat jsou [údaje zveřejňované](#) Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky.

¹¹ Zdrojem dat jsou [údaje zveřejňované](#) Kanceláři ověřování nákladu tisku.

¹² Výběr tohoto deníku je totožný s referenčním deníkem, jehož cenu dlouhodobě [sleduje](#) Český statistický úřad, tj. Mladá Fronta Dnes.

¹³ Zdrojem dat jsou nejčastěji [webové stránky poštovních poskytovatelů](#), případně již existující aktuální cenová srovnání provedená externími organizacemi (veřejnými či soukromými).

¹⁴ Zdrojem dat jsou údaje zveřejňované [Eurostatem](#).

Pro závěr o nedostupné ceně obyčejného psaní musí být kumulativně prokázána cenová nedostupnost u všech sedmi ukazatelů.

Úřad stanovením výše uvedených ukazatelů pro hodnocení cenové dostupnosti obyčejného psaní splňuje jak požadavky zákona o poštovních službách, který v § 34a odst. 1 výslovně zmiňuje posouzení cen vzhledem k spotřebitelským cenám, k inflaci (tu bude Úřad měřit indexem spotřebitelských cen) a k průměrné mzdě, tak stanovuje další ukazatele (čisté peněžní příjmy domácností, srovnání ceny k minimální mzdě a k ceně výtisku celostátního deníku, mezinárodní srovnání a spotřebitelský průzkum) s cílem komplexně posoudit úroveň ceny obyčejného psaní a její dostupnost. K uvedení dalších ukazatelů a tedy zpřísnění podmínek pro učinění závěru o cenově nedostupné službě přistoupil Úřad z několika důvodů. Předně ceny základních poštovních služeb (tj. včetně obyčejného psaní) jsou regulovány již přímo ze zákona o poštovních službách, který držitelé poštovní licence stanoví povinnost (v § 33 odst. 5) poskytovat tyto služby za nákladově orientované ceny. Spotřebitelům tak zákon o poštovních službách garantuje, že v cenách základních služeb budou (v průměru) hradit maximálně jen účelně a efektivně vynaložené náklady a přiměřený zisk spojený s poskytováním těchto (základních) služeb. Tato skutečnost tak dle Úřadu již sama o sobě představuje vysoký stupeň ochrany spotřebitelů před účtováním nepřiměřeně vysokých cen. Lze se domnívat, že by nákladově orientované ceny u drtivé většiny nezbytných spotřebních statků denní spotřeby bylo možné považovat za (cenově) dostupné (v opačném případě bychom museli předpokládat, že běžně existují spotřební statky denní spotřeby, které jsou poskytovány za podnákladové ceny). Ke zpřísnění této zákonné regulace stanovením podnákladových cen (které představuje velmi silný zásah do práv regulovaného subjektu) by měl Úřad přistoupit pouze tehdy, pokud všechny relevantní informace vedou k závěru, že nákladově orientované ceny jsou pro spotřebitele nedostupné. Jak je již uvedeno výše, stanovení cen pod nákladově orientovanou úroveň má dopad do vyčíslení čistých nákladů (§ 34b zákona o poštovních službách) a následně také do jejich úhrady držiteli poštovní licence (§ 34c zákona o poštovních službách), na kterém se podílejí i ostatní poskytovatelé poštovních služeb na území České republiky (pokud jejich výnosy v zúčtovacím období z poskytování poštovních služeb dosáhnou alespoň 3 mil. Kč). Definováním a sledováním více relevantních ukazatelů za účelem získání komplexnějšího a objektivnějšího hodnocení cenové dostupnosti tak Úřad nesnižuje úroveň ochrany spotřebitelů a zároveň poskytuje tržním subjektům (ostatním poskytovatelům) pokud možno přesvědčivý (či těžko vyvratitelný) důkaz o cenové (ne)dostupnosti základních poštovních služeb (v této části hodnocení konkrétně obyčejného psaní) v České republice.

V následující kapitole jsou podrobně popsány jednotlivé ukazatele.

3.1.1.1 Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji inflace

Prvním sledovaným ukazatelem je ukazatel dlouhodobého vývoje ceny pro obyčejné psaní s nejnižší váhovou kategorií do 50 g (dále také jen „obyčejné“ či „standardní“ psaní). Tento ukazatel je sledován v dlouhodobém časovém horizontu (5 let) se zohledněním vývoje inflace – tedy je porovnán dlouhodobý vývoj ceny obyčejného psaní a vývoj inflace za stejné období. V případě, že míra inflace roste rychleji než cena obyčejného psaní, je možné konstatovat, že cena obyčejného psaní reálně klesla a naopak. Pokud cena obyčejného psaní reálně klesla, lze konstatovat, že služba je cenově dostupná. Pro tento závěr vychází Úřad z předpokladu dostupných cen poštovních služeb v období před liberalizací trhu. Pokud se tedy cenová dostupnost služeb v následujícím období nesnížila, je třeba ceny základních služeb i nadále považovat za dostupné.

Cena obyčejného psaní za období 5 let bude vycházet z veřejně dostupných ceníků společnosti Česká pošta, s.p.

Informace o míře inflace jsou k dispozici na stránkách Českého statistického úřadu. Pro posouzení, zda cena obyčejného psaní v dlouhodobém časovém horizontu reálně klesla či vzrostla, se jako nejvhodnější jeví použití bazických indexů (tj. míra inflace vyjádřená

přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období, tedy k začátku sledovaného pětiletého období).

Princip dlouhodobého časového horizontu (5 let) je pro výpočet tohoto ukazatele velmi důležitý s ohledem na neflexibilní změny cen základních služeb (způsobené zejména vysokými náklady na změnu takových služeb), a tedy i obyčejného psaní. Jak bylo popsáno výše, změny cen základních poštovních služeb probíhají v delším časovém období (víceletý cyklus). V důsledku pak dochází k významným – skokovým – cenovým změnám (např. v porovnání s roční mírou inflace). Vzhledem k faktu, že u cen základních služeb nelze ani v budoucnu předpokládat zvýšení dynamiky změn cen a dosažení stavu, kdy by ceny mohly pružně reagovat na změny vstupních nákladů a inflace, je nezbytné i cenovou dostupnost posuzovat z dlouhodobého hlediska (5 let).

Hodnocení ukazatele

Pokud cena obyčejného psaní v posledním sledovaném období, očištěná o index spotřebitelských cen za posledních 5 let, nepřesáhne cenu standardního psaní na začátku posuzovaného pětiletého období, potom lze cenu obyčejného psaní považovat za dostupnou, neboť nedošlo k reálnému růstu její výše.

3.1.1.2 Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji průměrné mzdy

Druhý sledovaný ukazatel, obdobně jako ten první, je výslovně zmíněn v § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách. Také tento ukazatel je posuzován v dlouhodobém časovém horizontu (5 let) se zohledněním vývoje průměrné nominální mzdy. Porovnán je tedy dlouhodobý vývoj ceny obyčejného psaní a vývoj průměrné mzdy za stejné období. V případě, že průměrná mzda roste rychleji než cena obyčejného psaní, je možné konstatovat, že cena obyčejného psaní je dostupná, neboť se za posuzované období zvýšilo reálné množství služby (obyčejného psaní), které si z průměrné mzdy lze pořídit. Pro tento závěr vychází Úřad z předpokladu dostupných cen poštovních služeb v období před liberalizací trhu. Pokud se tedy cenová dostupnost služeb v následujícím období nesnížila, je třeba ceny základních služeb i nadále považovat za dostupné.

Zjištění vývoje cen obyčejného psaní i metodika jejich srovnání s vývojem průměrné mzdy je totožná, jako u prvního ukazatele.

Hodnocení ukazatele

Pokud cena obyčejného psaní ve sledovaném období rostla maximálně stejným tempem, jako průměrná nominální mzda za stejné období (posledních 5 let), potom lze cenu obyčejného psaní považovat za dostupnou, neboť nekleslo reálné množství služby, které si za průměrnou mzdu lze pořídit.

3.1.1.3 Dlouhodobý vývoj cen obyčejného psaní vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností

Svou vypovídací hodnotou je třetí ukazatel do značné míry podobný ukazateli druhému, představuje však jeho rozšíření. Rozdíl je v definici příjmů, vůči nimž je srovnáván vývoj průměrné ceny základních poštovních služeb. Zatímco druhý ukazatel pracuje pouze s průměrnou nominální mzdou (a jejím vývojem), zahrnuje třetí ukazatel celkové čisté peněžní příjmy domácností. Průměrná mzda totiž nezahrnuje všechny příjmy domácností, např. nezahrnuje důchody a jiné státem poskytované dávky. Proto se disponibilní důchod, který kromě čistých mezd zahrnuje i další příjmy domácností, jeví jako další vhodný parametr pro určování cenové dostupnosti poštovních služeb. Disponibilní důchod domácností je běžný důchod domácností po zdanění, který slouží k pokrytí obecné spotřeby a úspor. Je tvořen provozním přebytkem drobných podnikatelů a klasických domácností, čistými mzdami a platy, sociálními dávkami a ostatními důchody (snížené o běžné daně a ostatní vyplácené důchody).

Hodnocení ukazatele

Pokud cena obyčejného psaní ve sledovaném období rostla maximálně stejným tempem, jako průměrný celkový čistý peněžní příjem domácností za stejné období (posledních 5 let), potom lze cenu obyčejného psaní považovat za dostupnou, neboť nekleslo reálné množství služby, které si za disponibilní důchod mohou domácnosti pořídit.

3.1.1.4 Čas odpracovaný pracovníkem s minimální mzdou nutný pro zaplacení ceny obyčejného psaní

V tomto ukazateli hodnotí Úřad dostupnost ceny obyčejného psaní s ohledem na čas, který musí pracovník s minimální mzdou na obyčejné psaní odpracovat. Na rozdíl od výše uvedených ukazatelů ale nehodnotí dlouhodobou změnu v čase nutném k výdělku na cenu obyčejného psaní, ale stanoví konkrétní hranici, po jejímž překročení je cena obyčejného psaní považována za nedostupnou. Tuto hranici stanovil Úřad na 20 minut. Stanovená hranice zohledňuje jak dlouhodobý historický vývoj v délce odpracovaného času nutného k pořízení služby psaní nejnižší hmotností kategorie, tak současnou zkušenost s obdobnou statistikou za jednotlivé evropské země¹⁵.

Průměrný čas (vycházející z průměrné, nikoliv minimální, mzdy) potřebný na uhrazení ceny služby standardního psaní nejnižší hmotnostní kategorie v evropských zemích v současnosti činí 3,40 min., přičemž čas v jednotlivých zemích se pohybuje v rozmezí od 1,25 min. (Německo) až po téměř 11 minut (Bulharsko). Obecně je čas potřebný k výdělku na jednu poštovní službu v zemích střední a východní Evropy vyšší. Ve vztahu k minimální mzdě je čas potřebný k získání výdělku na národní ekvivalent českého obyčejného psaní nejvyšší v Bulharsku (téměř 28 minut), zatímco v České republice pracují zaměstnanci s minimální mzdou na standardní psaní aktuálně cca 15,5 minuty.

Při zohlednění aktuální výše minimální mzdy v České republice (8 500 Kč/měsíc, resp. 50,60 Kč/hodinu) by jako maximální dostupná cena obyčejného psaní vycházela částka 16,90 Kč. Současná průměrná nominální cena sledované služby za vybrané evropské země (EU + EFTA) přitom činí 0,62 EUR¹⁶, tedy přibližně 17 Kč. Při současném nastavení minimální mzdy v České republice by tak bylo možné konstatovat, že hranice 20 odpracovaných minut zaměstnancem s minimální mzdou se rovná průměrné evropské ceně za psaní nejnižší hmotnostní kategorie. Naopak průměrná cena psaní nejnižší hmotnostní kategorie v zemích bývalého tzv. východního bloku se zákonem stanovenou minimální mzdou činí k říjnu 2014 18,35 Kč, a je tedy vyšší než by v České republice odpovídalo částce vydělané zaměstnancem s minimální mzdou za 20 minut (16,90 Kč).

Rovněž lze konstatovat, že doba práce potřebná k uhrazení ceny služby psaní nejnižší hmotnostní kategorie od poštovní reformy v první polovině 19. století nikdy nepřekročila ani v nejhůře placených odvětvích (textilní průmysl) 30 minut. I z tohoto důvodu považuje Úřad stanovenou hranici 20 minut za přijatelnou mez pro hodnocení dostupnosti obyčejného psaní v rámci tohoto ukazatele¹⁷.

Hodnocení ukazatele

Pokud cena obyčejného psaní ve sledovaném období nepřekročí částku odpovídající 20 minutám práce zaměstnance s minimální mzdou v České republice, potom lze cenu obyčejného psaní považovat za dostupnou.

¹⁵ Na základě obdobného ukazatele porovnává dostupnost cen standardního psaní (resp. jejich evropských ekvivalentů) i Deutsche Post AG ve svých pravidelně publikovaných (ročních) zprávách, naposledy k [březnu 2014](#).

¹⁶ Viz [zpráva](#) Deutsche Post, AG, str. 7.

¹⁷ Při přepočtu 16,9 Kč odpovídající 20 minutám práce zaměstnance s minimální mzdou na délku času zaměstnance s průměrnou mzdou, bychom získali hodnotu cca 6,8 minuty.

3.1.1.5 Srovnání ceny obyčejného psaní s cenou výtisku celostátního deníku

Tento ukazatel dává do korelace vývoj cen obyčejného psaní s vývojem cen denního tisku, který by měl představovat spotřební a obyvatelstvu snadno dostupnou komoditu. Navíc, protože se s rozvojem internetu do značné míry zvýšil počet substitutů klasických tištěných novin, které tak v současné době představují spíše zbytnou komoditu s relativně vysokou cenovou elasticitou, lze implicitně předpokládat, že cena za jeden výtisk všedního vydání celostátního nebulvárního deníku stanovená vydavatelem představuje cenu obecně dostupnou, se kterou tak může být srovnávána i cena standardního psaní v České republice. Cena za jeden výtisk celostátního deníku bude měřena průměrnou cenou jednoho výtisku referenčního deníku, jehož cenu dlouhodobě sleduje Český statistický úřad. Tímto deníkem je Mladá Fronta Dnes.

Hodnocení ukazatele

Pokud cena obyčejného psaní ve sledovaném období nepřekročí částku odpovídající průměrné ceně jednoho výtisku celostátního sledovaného deníku v České republice, potom lze cenu obyčejného psaní považovat za dostupnou.

3.1.1.6 Mezinárodní srovnání cen obyčejného psaní přepočtených podle parity kupní síly ve státech EU

Mezinárodní srovnání cen psaní v nejnižší hmotnostní kategorii má za cíl porovnat aktuální ceny této služby v zemích EU.

Mezinárodní srovnání je nejprve provedeno pomocí nominálních cen poskytovaných národními incumbenty v jednotlivých členských státech EU a následně podle parity kupní síly. Mezinárodní srovnání poštovních služeb v rámci EU, zejména při přepočtu cen na paritu kupní síly, je vhodný nástroj pro posouzení cenové dostupnosti v rámci České republiky. V tomto případě jde o porovnání srovnatelných produktů poskytovaných za obdobných nákladových i spotřebních podmínek.

Ceny v České republice budou u každé vybrané poštovní služby porovnány pouze s těmi zeměmi, které je možné v rámci mezinárodního srovnání posuzovat z hlediska obdobné definice produktu. Cena vybrané poštovní služby v České republice bude zařazena na cenové škále srovnatelných zemí v rozmezí 0-1. Zařazení České republiky na cenové škále bude vyhodnoceno dle dvou typů, protože každý z použitých typů zařazení má svá omezení:

1. **zařazení České republiky s použitím minimální a maximální ceny** – hodnoty 0 dosáhne Česká republika v případě, že její cena je nejlevnější a hodnoty 1 dosáhne tehdy, kdy její cena je nejdražší ve srovnání s ostatními srovnatelnými zeměmi; zařazení České republiky je kalkulováno dle vzorce: $(\text{cena v ČR} - \text{minimální cena}) / (\text{maximální cena} - \text{minimální cena})$; tento typ má omezení z hlediska existence extrémních hodnot ve vzorku, kdy extrémní minimální či maximální hodnota v porovnání se zbylým vzorkem může zkreslovat výsledky;
2. **zařazení České republiky s použitím pořadí** – ceny srovnatelných zemí včetně České republiky jsou u každé služby seřazeny od nejnižší po nejvyšší s tím, že je zjištěno pořadí České republiky a celkový počet zemí ve vzorku; zařazení České republiky je kalkulováno dle vzorce: $\text{pořadí ČR} / \text{celkem počet srovnávaných zemí}$ u dané služby; tento typ má omezení z hlediska velikosti vzorku (čím větší vzorek, tím přesnější hodnota zařazení České republiky).

Srovnání je vhodné udělat z aktuálních cenových údajů (avšak stejného roku), podle parity kupní síly. Úřad bude za cenově dostupnou považovat takovou cenu obyčejného psaní v České republice, která nebude náležet mezi $\frac{1}{4}$ zemí v EU s nejvyššími cenami. Při stanovení této hranice vycházel Úřad ze skutečnosti, že v rámci zemí EU existují pro sektor poštovních služeb obdobná regulační pravidla, tedy i pravidlo vztahující se k zajištění cenové

dostupnosti¹⁸ základních služeb. Úřad má za to, že pokud za těchto podmínek bude přinejmenším ¼ zemí EU s cenami vyššími, než v České republice, tyto své národní ceny považovat za dostupné, lze cenu obyčejného psaní považovat za dostupnou i v České republice.

Hodnocení ukazatele

Pokud cena obyčejného psaní bude alespoň podle jednoho typu zařazení (min./max. cena nebo pořadí) nižší nebo rovna hodnotě zadaného ukazatele, potom cenu obyčejného psaní v České republice lze považovat za dostupnou. Za vhodnou hodnotu ukazatele se považuje 0,75, která stanoví, že dostupná bude v průměru taková cena obyčejného psaní v České republice, která nebude patřit mezi ¼ nejdražších zemí v EU.

3.1.1.7 Spotřebitelský průzkum o cenové dostupnosti obyčejného psaní (i ostatních základních služeb)

Posouzení cenové dostupnosti je primárně subjektivním názorem spotřebitele založeným na posouzení konkrétního nákupního procesu, respektive na posouzení parametru nakupovaného produktu. V tomto ohledu je velmi vhodným nástrojem realizace kvantitativního průzkumu na statisticky významném vzorku populace s cílem kvantifikovat postoje spotřebitelů k této otázce. Důležité je při vyhodnocování tohoto kritéria zajistit provedení průzkumu na reprezentativním vzorku populace tak, aby výsledky průzkumu spolehlivě postihly obecné vnímání cenové dostupnosti poštovních služeb v celé společnosti. Hodnotit tento ukazatel bude Úřad spíše restriktivně v tom smyslu, že k závěru o cenově dostupných základních službách bude požadovat přesvědčivá data prokazující cenovou dostupnost pro výraznou část populace.

Posouzení cenové dostupnosti základních poštovních služeb, tj. vč. obyčejného psaní, by mělo být založeno na posouzení několika otázek:

- Je stávající úroveň cen základních poštovních služeb (obyčejného psaní) překážkou k jejich využívání, v důsledku čehož spotřebitelé přestali poštovní služby využívat?
- Je stávající úroveň cen omezujícím faktorem při využívání poštovních služeb (obyčejného psaní) a do jaké míry spotřebitelé reagovali?
- Existuje cenová hranice pro nákup poštovních služeb (obyčejného psaní) v budoucnu? Jaká je cenová hranice, za kterou by spotřebitelé omezili, resp. zcela přestali využívat poštovní služby? Jak by spotřebitelé reagovali, kdyby došlo ke zvýšení cen poštovních služeb?
- Pokud došlo ke změně cen od minulého průzkumu, jak na tuto změnu spotřebitelé reagovali?
- Jaká je elasticita poptávky po poštovních službách (obyčejném psaní)? Pokud by došlo ke zvýšení ceny o 1 Kč, jaká by byla reakce spotřebitelů?
- Dochází ke spotřebitelem řízené (popř. neřízené) substituci poštovních služeb (obyčejného psaní) za jiné služby? Na jaké? Jaký trend je v současnosti nejvýznamnější/významný?

Vzhledem ke komplexitě a specifičnosti problému je nezbytné velmi dobře zvážit výběr zkušené agentury v dané oblasti. Vzhledem k faktu, že by šlo o kontinuální (min. 1x za rok) průzkum, bylo by optimální zahrnout uvedená témata (otázky) do pravidelného průzkumného panelu, což by mělo jak výhodu ve finanční úspoře nákladů, tak by mohlo jít o kontinuální průzkum s vyšší periodicitou. Navíc kontinuální průzkum má vyšší vypovídací hodnotu než jednorázové dotazníkové šetření.

---

¹⁸ Tato povinnost, jak je již uvedeno v kapitole 1, vychází z První poštovní směrnice.

3.1.2 Cenová dostupnost pro ostatní základní služby

Při hodnocení cenové dostupnosti základních služeb bude Úřad sledovat tyto ukazatele:

1. Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji inflace;
2. Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji průměrné mzdy;
3. Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností;
4. Mezinárodní srovnání cen základních služeb přepočtených podle parity kupní síly ve státech EU;
5. Spotřebitelský průzkum o cenové dostupnosti základních služeb.

Pro závěr o nedostupných cenách základních poštovních služeb musí být kumulativně splněno všech pět ukazatelů, resp. každý z ukazatelů musí svědčit o cenové nedostupnosti základních poštovních služeb.

Zdůvodnění pro výběr těchto ukazatelů a jejich rozšíření oproti ukazatelům zmíněným v § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách je obdobné jako v případě zdůvodnění výběru ukazatelů pro hodnocení cenové dostupnosti obyčejného psaní (viz výše).

V následující kapitole jsou podrobně popsány jednotlivé ukazatele.

3.1.2.1 Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji inflace

Prvním sledovaným ukazatelem je ukazatel dlouhodobého vývoje cen základních poštovních služeb vzhledem k vývoji inflace. Tento ukazatel je sledován jednotlivě za všechny základní služby uvedené v tabulce č. 1, nicméně posuzován je souhrnně na základě váženého průměru cen základních poštovních služeb, a to v dlouhodobém časovém horizontu (5 let) se zohledněním vývoje inflace. Porovnán je tedy dlouhodobý vývoj průměrné ceny základních poštovních služeb a vývoj inflace za stejné období. V případě, že míra inflace roste rychleji než průměrná cena poštovních služeb, je možné konstatovat, že průměrná cena poštovních služeb reálně klesla a naopak. Pokud průměrná cena základních poštovních služeb reálně klesla, lze konstatovat, že služba je cenově dostupná. Pro tento závěr vychází Úřad z předpokladu dostupných cen poštovních služeb v období před liberalizací trhu. Pokud se tedy cenová dostupnost služeb v následujícím období nesnížila, je třeba ceny základních služeb i nadále považovat za dostupné.

Ceny základních poštovních služeb za období 5 let budou vycházet z veřejně dostupných ceníků společnosti Česká pošta, s.p. a budou analyzovány ve struktuře popsané v kapitole 2.2.

Váhy základních poštovních služeb uvedených v tabulce č. 1 pro stanovení průměrné ceny budou založeny na počtu realizovaných služeb (ks) ve sledovaném období. Tyto hodnoty pak budou vycházet z příslušné Oddělené evidence nákladů a výnosů dodávaných poskytovatelem základních poštovních služeb. Váhy odpovídající reálným výkonům (odeslaným ks zásilek) v posledním sledovaném období jsou vybrány z toho důvodu, aby srovnání průměrné ceny v jednotlivých letech zahrnovalo pouze cenový vliv a nikoliv změny ve struktuře služeb, ke kterým během těchto let reálně dochází. Informace o míře inflace jsou k dispozici na stránkách Českého statistického úřadu. Pro posouzení, zda ceny základních poštovních služeb v dlouhodobém časovém horizontu reálně klesly či vzrostly, se jako nejvhodnější jeví použití bazických indexů (tj. míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen k základnímu období, tedy k začátku sledovaného pětiletého období).

Princip dlouhodobého časového horizontu (5 let) je pro výpočet tohoto ukazatele velmi důležitý s ohledem na neflexibilní změny cen základních služeb (způsobené zejména vysokými náklady na změnu takových služeb). Jak bylo popsáno výše, změny cen základních poštovních služeb probíhají v delším časovém období (víceletý cyklus). V důsledku pak

dochází k významným – skokovým – cenovým změnám (např. v porovnání s roční mírou inflace). Vzhledem k faktu, že u cen základních služeb nelze ani v budoucnu předpokládat zvýšení dynamiky změn cen a dosažení stavu, kdy by ceny mohly pružně reagovat na změny vstupních nákladů a inflace, je nezbytné i cenovou dostupnost posuzovat z dlouhodobého hlediska (5 let).

Hodnocení ukazatele

Pokud vážený průměr nominálních cen základních poštovních služeb v posledním sledovaném období očištěný o index spotřebitelských cen za posledních 5 let nepřesáhne vážený průměr nominálních cen základních služeb na začátku posuzovaného pětiletého období, potom lze ceny základních služeb považovat za dostupné, neboť nedošlo k reálnému růstu jejich výše.

3.1.2.2 Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji průměrné mzdy

Druhý sledovaný ukazatel, obdobně jako ten první, je výslovně zmíněn v § 34a odst. 1 zákona o poštovních službách. Také tento ukazatel je sledován jednotlivě za všechny základní služby definované dle zákona o poštovních službách (resp. dle Vyhlášky) a uvedené v tabulce č. 1, nicméně posuzován je souhrnně na základě váženého průměru cen základních poštovních služeb, a to v dlouhodobém časovém horizontu (5 let) se zohledněním vývoje průměrné nominální mzdy. Porovnán je tedy dlouhodobý vývoj průměrné ceny základních poštovních služeb a vývoj průměrné mzdy za stejné období. V případě, že průměrná mzda roste rychleji než průměrná cena poštovních služeb, je možné konstatovat, že ceny základních poštovních služeb (vyjádřené jednou průměrnou cenou) jsou dostupné, neboť se za posuzované období zvýšilo reálné množství základních služeb, které si z průměrné mzdy lze pořídit. Pro tento závěr vychází Úřad z předpokladu dostupných cen poštovních služeb v období před liberalizací trhu. Pokud se tedy cenová dostupnost služeb v následujícím období nesnížila, je třeba ceny základních služeb i nadále považovat za dostupné.

Výpočet průměrné ceny i metodika jejího srovnání s vývojem průměrné mzdy bude totožný s postupem popsáním u prvního ukazatele (kapitola 3.1.2.1).

Hodnocení ukazatele

Pokud vážený průměr nominálních cen základních poštovních služeb ve sledovaném období rostl maximálně stejným tempem, jako průměrná nominální mzda za stejné období (posledních 5 let), potom lze ceny základních služeb považovat za dostupné, neboť nekleslo reálné množství základních poštovních služeb, které si za průměrnou mzdu lze pořídit.

3.1.2.3 Dlouhodobý vývoj cen základních služeb vzhledem k vývoji celkových čistých peněžních příjmů domácností

Svou vypovídací hodnotou je třetí ukazatel do značné míry podobný ukazateli druhému, představuje však jeho rozšíření. Rozdíl (oproti druhému ukazateli) je v definici příjmů, vůči nimž je srovnáván vývoj průměrné ceny základních poštovních služeb. Zatímco druhý ukazatel pracuje pouze s průměrnou nominální mzdou (a jejím vývojem), zahrnuje třetí ukazatel celkové čisté peněžní příjmy domácností. Průměrná mzda totiž nezahrnuje všechny příjmy domácností, např. nezahrnuje důchody a jiné státem poskytované dávky. Proto se disponibilní důchod, který kromě čistých mezd zahrnuje i další příjmy domácností, jeví jako další vhodný parametr pro určování cenové dostupnosti poštovních služeb. Disponibilní důchod domácností je běžný důchod domácností po zdanění, který slouží k pokrytí obecné spotřeby a úspor. Je tvořen provozním přebytkem drobných podnikatelů a klasických domácností, čistými mzdami a platy, sociálními dávkami a ostatními důchody (snížené o běžné daně a ostatní vyplácené důchody).

Výpočet průměrné ceny i metodika jejího srovnání s vývojem celkových čistých peněžních příjmů bude totožný s postupem popsáním u prvního ukazatele (kapitola 3.1.2.1).

Hodnocení ukazatele

Pokud vážený průměr nominálních cen základních poštovních služeb ve sledovaném období rostl maximálně stejným tempem, jako průměrný celkový čistý peněžní příjem domácností za stejné období (posledních 5 let), potom lze ceny základních služeb považovat za dostupné, neboť nekleslo reálné množství základních poštovních služeb, které si za disponibilní důchod mohou domácnosti pořídit.

3.1.2.4 Mezinárodní srovnání cen základních služeb přepočtených podle parity kupní síly ve státech EU

Mezinárodní srovnání cen poštovních služeb má za cíl porovnat aktuální ceny vybraných služeb z tabulky č. 1 s cenami těchto služeb v zahraničí. Pro mezinárodní srovnání není většinou možné plně srovnat všechny základní poštovní služby, neboť v jednotlivých zemích EU je definice základních služeb rozdílná.

Mezinárodní srovnání je nejprve provedeno pomocí nominálních cen poštovních služeb poskytovaných národními incumbenty v jednotlivých členských státech EU a následně podle parity kupní síly. Mezinárodní srovnání poštovních služeb v rámci EU, zejména při přepočtu cen na paritu kupní síly, je vhodný nástroj pro posouzení cenové dostupnosti v rámci České republiky. V tomto případě jde o porovnání srovnatelných produktů poskytovaných za obdobných nákladových i spotřebních podmínek.

Ceny v České republice budou u každé vybrané poštovní služby porovnány pouze s těmi zeměmi, které je možné v rámci mezinárodního srovnání posuzovat z hlediska obdobné definice produktu. Cena vybrané poštovní služby v České republice bude zařazena na cenové škále srovnatelných zemí v rozmezí 0-1. Zařazení České republiky na cenové škále bude vyhodnoceno dle dvou typů, protože každý z použitých typů zařazení má svá omezení:

1. zařazení České republiky s použitím minimální a maximální ceny – hodnoty 0 dosáhne Česká republika v případě, že její cena je nejlevnější a hodnoty 1 dosáhne tehdy, kdy její cena je nejdražší ve srovnání s ostatními srovnatelnými zeměmi; zařazení České republiky je kalkulováno dle vzorce: $(\text{cena v ČR} - \text{minimální cena}) / (\text{maximální cena} - \text{minimální cena})$; tento typ má omezení z hlediska existence extrémních hodnot ve vzorku, kdy extrémní minimální či maximální hodnota v porovnání se zbylým vzorkem může zkreslovat výsledky;
2. zařazení České republiky s použitím pořadí – ceny srovnatelných zemí včetně České republiky jsou u každé služby seřazeny od nejnižší po nejvyšší s tím, že je zjištěno pořadí České republiky a celkový počet zemí ve vzorku; zařazení České republiky je kalkulováno dle vzorce: $\text{pořadí ČR} / \text{celkem počet srovnávaných zemí u dané služby}$; tento typ má omezení z hlediska velikosti vzorku (čím větší vzorek, tím přesnější hodnota zařazení České republiky).

Průměrné zařazení České republiky je pak stanoveno jako vážený aritmetický průměr zařazení České republiky pro každou službu s tím, že jako váhy budou použity hodnoty z oddělené evidence nákladů a výnosů držitele poštovní licence (České pošty, s.p.) u těchto vybraných základních služeb. Srovnání je vhodné udělat z aktuálních cenových a objemových údajů (avšak stejného roku), podle parity kupní síly, a to u všech služeb, které jsou uvedeny v tabulce č. 1. Úřad bude za cenově dostupné považovat takové služby, které nebudou náležet mezi $\frac{1}{4}$ zemí v EU s nejvyššími cenami. Při stanovení této hranice vycházel Úřad ze skutečnosti, že v rámci zemí EU existují pro sektor poštovních služeb obdobná regulační pravidla, tedy i pravidlo vztahující se k zajištění cenové dostupnosti¹⁹ základních služeb. Úřad

¹⁹ Tato povinnost, jak je již uvedeno v kapitole 1, vychází z První poštovní směrnice.

má za to, že pokud za těchto podmínek bude přinejmenším ¼ zemí EU s cenami vyššími, než v České republice, tyto své národní ceny považovat za dostupné, lze tyto ceny považovat za dostupné i v České republice.

Hodnocení ukazatele

Pokud vážené zařazení České republiky u vybraných základních poštovních služeb bude alespoň podle jednoho typu zařazení (min./max. cena nebo pořadí) nižší nebo rovna hodnotě zadaného ukazatele, potom ceny těchto základních služeb v České republice lze považovat za dostupné. Za vhodnou hodnotu ukazatele se považuje 0,75, která stanoví, že dostupné budou v průměru takové ceny daných základních služeb v České republice, které nebudou patřit mezi ¼ nejdražších zemí v EU.

3.1.2.5 Spotřebitelský průzkum o cenové dostupnosti základních služeb

Posouzení cenové dostupnosti je primárně subjektivním názorem spotřebitele založeným na posouzení konkrétního nákupního procesu, respektive na posouzení parametru nakupovaného produktu. V tomto ohledu je velmi vhodným nástrojem realizace kvantitativního průzkumu na statisticky významném vzorku populace s cílem kvantifikovat postoje spotřebitelů k této otázce. Důležité je při vyhodnocování tohoto kritéria zajistit provedení průzkumu na reprezentativním vzorku populace tak, aby výsledky průzkumu spolehlivě postihly obecné vnímání cenové dostupnosti poštovních služeb v celé společnosti. Hodnotit tento ukazatel bude Úřad spíše restriktivně v tom smyslu, že k závěru o cenově dostupných základních službách bude požadovat přesvědčivá data prokazující cenovou dostupnost pro výraznou část populace.

Posouzení cenové dostupnosti základních poštovních služeb by mělo být založeno na posouzení několika otázek:

- Je stávající úroveň cen základních poštovních služeb překážkou k jejich využívání, v důsledku čehož spotřebitelé přestali poštovní služby využívat?
- Je stávající úroveň cen omezujícím faktorem při využívání poštovních služeb a do jaké míry spotřebitelé reagovali?
- Existuje cenová hranice pro nákup poštovních služeb v budoucnu? Jaká je cenová hranice, za kterou by spotřebitelé omezili, resp. zcela přestali využívat poštovní služby? Jak by spotřebitelé reagovali, kdyby došlo ke zvýšení cen poštovních služeb?
- Pokud došlo ke změně cen od minulého průzkumu, jak na tuto změnu spotřebitelé reagovali?
- Jaká je elasticita poptávky po poštovních službách? Pokud by došlo ke zvýšení ceny o 1 Kč, jaká by byla reakce spotřebitelů?
- Dochází ke spotřebitelem řízené (popř. neřízené) substituci poštovních služeb za jiné služby? Na jaké? Jaký trend je v současnosti nejvýznamnější/významný?

Vzhledem ke komplexitě a specifičnosti problému je nezbytné velmi dobře zvážit výběr zkušené agentury v dané oblasti. Vzhledem k faktu, že by šlo o kontinuální (min. 1x za rok) průzkum, bylo by optimální zahrnout uvedená témata (otázky) do pravidelného průzkumného panelu, což by mělo jak výhodu ve finanční úspoře nákladů, tak by mohlo jít o kontinuální průzkum s vyšší periodicitou. Navíc kontinuální průzkum má vyšší vypovídací hodnotu než jednorázové dotazníkové šetření.

4 Četnost vyhodnocování cenové dostupnosti

K vyhodnocení cenové dostupnosti přistoupí Úřad interně jedenkrát ročně, vždy ke konci kalendářního roku, a to v případě, že během daného roku nedojde k návrhu České pošty,

s.p. na zvýšení cen základních služeb. Pokud během daného roku dojde k takovému návrhu, přistoupí Úřad k vyhodnocování cenové dostupnosti dříve (v návaznosti na učiněné oznámení²⁰ České pošty, s.p.).

Nezbytnost zkoumání cenové dostupnosti při každé ohlášené změně cen základních služeb lze dovodit z důvodové zprávy²¹ k novele zákona o poštovních službách, která uvádí: „Aby mohl ČTÚ účinně dohlížet na poskytování a zajišťování základních služeb ve stanovené kvalitě a za dostupné ceny, musí mít včas relevantní informace. Změny cen základních služeb, které jsou obsaženy v poštovní licenci, v případě jejich zvýšení musí ČTÚ přezkoumávat z hlediska cenové dostupnosti; proto je stanovena delší lhůta (90 dnů), ve které by ČTÚ mohl případně uplatnit cenovou regulaci.“

Úřad již výše v textu uvedl, že k učinění závěru o nedostupných cenách základních služeb je třeba kumulativního splnění všech vyhodnocovaných ukazatelů. Z toho lze dovodit, že pokud alespoň jeden z ukazatelů neindikuje cenově nedostupné služby, lze tyto služby považovat za dostupné. V zásadě tak lze každoroční vyhodnocení cenové dostupnosti provádět postupným analyzováním jednotlivých ukazatelů v pořadí uvedeném v jednotlivých kapitolách, a k hodnocení dalšího ukazatele přistoupit pouze tehdy, pokud předchozí ukazatel indikuje nedostupné ceny. Jinými slovy tak lze hodnocení zahájit u prvního ukazatele (srovnání vývoje cen s vývojem inflace) a pokud tento nenaznačuje nedostupné ceny, zkoumání ukončit s konstatováním, že ceny základních služeb jsou dostupné. Tímto postupem lze z pravidelného (ročního) hodnocení vynechat některé datově náročnější ukazatele, jako mezinárodní srovnání cen či spotřebitelský průzkum, které by již na celkový závěr hodnocení cenové dostupnosti nemohly mít vliv.

5 Postup Úřadu při závěru o cenově nedostupných základních službách

Třebaže do předmětu metodiky pro vyhodnocování cenové dostupnosti již popis následných kroků Úřadu v případě závěru o cenově nedostupných službách striktně nepatří, pro zvýšení transparentnosti svého jednání je Úřad ve stručnosti uvádí. V souladu s § 34a odst. 2 zákona o poštovních službách je Úřad v případě závěru o cenově nedostupných základních službách povinen uplatnit regulaci cen vydáním rozhodnutí o ceně podle správního řádu. Úřad při regulaci cen použije způsoby regulace cen stanovené zákonem o cenách²². Ke stanovení cen základních služeb by Úřad přistoupil s ohledem na následující dva principy:

1. Ceny stanovené Úřadem v rozhodnutí o ceně musí být v souladu s touto metodikou ceny dostupné.
2. Ceny stanovené Úřadem v rozhodnutí o ceně se musí co nejméně odchylovat od cen nákladově orientovaných a přispívat tak co nejméně k vytváření čistých nákladů České pošty, s.p. (stanovením hraniční hodnoty cenové dostupnosti v souladu s touto metodikou).

S ohledem na výše uvedená dvě kritéria by tak Úřad stanovil maximálně přípustné navýšení cen (resp. by tyto ceny stanovil jako pevné), které by však v souladu s touto metodikou bylo i nadále možné považovat za ceny dostupné. Toho lze docílit výběrem toho ukazatele v rámci této metodiky, k jehož splnění měly navržené ceny relativně „nejblíže“ a následně v souladu s tímto ukazatelem ceny navýšit (např. určit, zda vyšším tempem rostla ve zkoumaném období inflace či průměrné mzdy a následně vyšším z těchto temp základní ceny navýšit). Při rozhodování o úpravě jednotlivých cen zohlední Úřad i výši zisku u každé

²⁰ Podle § 33 odst. 8 písm. a) a § 33 odst. 9 zákona o poštovních službách.

²¹ Viz Důvodová zpráva Ministerstva průmyslu a obchodu, str. 46, dostupná např. [zde](#).

²² V souladu s § 4 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, lze regulaci cen uplatnit stanovením cen (maximálních, pevných či minimálních), usměrňováním vývoje cen v návaznosti na věcné podmínky a cenovým moratoriumem. Tyto postupy lze i účelně spojovat.

základní služby tak, aby k relativně výraznějšímu snížení navržených cen (resp. relativně menšímu navýšení stávajících cen) došlo u služeb s relativně vyšší ziskovou přírůžkou.

6 Zdroje dat

Pro přehlednost jsou níže uvedeny jednotlivé zdroje dat, uvedené již výše v poznámkách pod čarou.

Ceny základní poštovních služeb

Česká pošta, s.p.

<http://www.ceskaposta.cz/ke-stazeni/cenik-sluzeb-ceske-posty>

Vývoj inflace

Český statistický úřad

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace

Vývoj průměrné mzdy

Český statistický úřad

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislotab=PRA1100CU&&kapitola_id=533

Vývoj celkových čistých peněžních příjmů domácností

Český statistický úřad

<http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/160018-14>

Vývoj minimální mzdy

Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

<http://www.mpsv.cz/cs/871>

Ceny poštovních služeb v zemích EU

Stránky jednotlivých poštovních poskytovatelů

<http://www.upu.int/en/the-upu/member-countries.html>

Parita kupní síly

Eurostat

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/purchasing_power_parities/data/database

Cena sledovaného celostátního deníku

Kancelář ověřování nákladu tisku

<http://www.abccr.cz/overovana-data/periodicky-tisk/>